

Novinky.cz » Věda a školy » Kde jsou motýli? Na jaře tu prakticky nebyli, upozorňují vědci

Kde jsou motýli? Na jaře tu prakticky nebyli, upozorňují vědci

dnes 4:30

Filip Šára

Vědci už roky bijí na poplach, že povážlivě ubývá hmyzích druhů, mimo jiné i motýlů. Jaká je v současnosti situace v Česku? Klesají počty motýlů více než v předchozích letech? A které druhy už u nás nenajdeme a proč? Nejen na tyto otázky odpovídají Novinkami oslovení entomologové.

Okáč hnědý vyhynul v České republice velmi dávno. V Evropě má pouze několik málo lokalit a patří mezi nejohroženější motýly Evropy vůbec

v Olomouci.

Člověk byl u kolébky rozvoje biologické rozmanitosti evropské fauny a flóry. Dnes se stává jejím hrobařem

Jaká je situace letos v porovnání s předchozími roky?

Vladimír Hula: Velmi špatná. Došlo k situaci, kdy byl velmi teplý začátek jara po teplé zimě a pak přišly plískanice a studené počasí. Tato kombinace vedla k tomu, že přezimující stádia motýlů prostě umřela. Vezmeme-li v potaz i celkově špatný stav populací našich motýlů, došlo k významnému úbytku – a na jaře tak motýli prakticky nebyli.

Tomáš Kuras: Změny v početnostech druhů jsou zcela přirozeným jevem a vždy záleží na tom, jaké trendy hodnotíme, tj. zda dlouhodobé, nebo krátkodobé. Ovšem v letošním roce je motýlů, ale nejen těch opravdu málo. Týká se to i různých druhů brouků, pestřenek či čmeláků. U přezimujícího hmyzu je hlavně zima obdobím kritickým. Pokud nejsou adekvátní mrazy, na které jsou druhy adaptovány, tak je mnoho jedinců přezimujících stádií napadeno houbovými nemocemi a zimu nepřežije.

V Českých Budějovicích našli kriticky ohroženého čmeláka klamavého

Pro tzv. nektarofágní druhy jsou problematické i aktuální horké dny – pokud horké a suché počasí trvá déle, nektar v květech příliš zhoustne, a tak je pro druhy nedostupný. Rostliny rychleji odkvétají a voda chybí nejen jim, ale i hmyzu. Letošek se bude řadit mezi roky relativně chudší na motýly a další volně žijící opylovače.

Které motýlí druhy v ČR ubývají nejvíce?

Seznam Native

Večerní čištění zubů je o něco důležitější než to ranní, musíte ale vědět, jak na to

Hula: Prakticky všechny druhy hmyzu ubyly. Počty nejběžnějších druhů jsou velmi nízké, což odpovídá i celoevropskému propadu početností hmyzu. Např. před několika lety byla publikována [studie](#) z Německa, která hlásila 75procentní úbytek početnosti létavého hmyzu za posledních 27 let.

Kuras: Propočet z příslušné studie byl sice následně mírně revidován, pořád se ale pohybujeme v poklesu početností o desítky procent, a to za několik málo dekad. Zkušenější řidiči pamatují, kolik mušek bylo vždy nalepeno na čelním skle a masce automobilu po večerní a noční jízdě. Tak to je dnes již relativně vzácná událost. Ekologové někdy mluví o „efektu čelního skla automobilu“.

Hula: Zmíněné německé studii odpovídají i úbytky našich motýlů. Dříve zcela běžné druhy vidíme jednotlivě. Kde jsou časy louží obsazených masou bělásků a modrásků... To samé platí pro druhy noční.

Které druhy už třeba na našem území zcela vyhynuly?

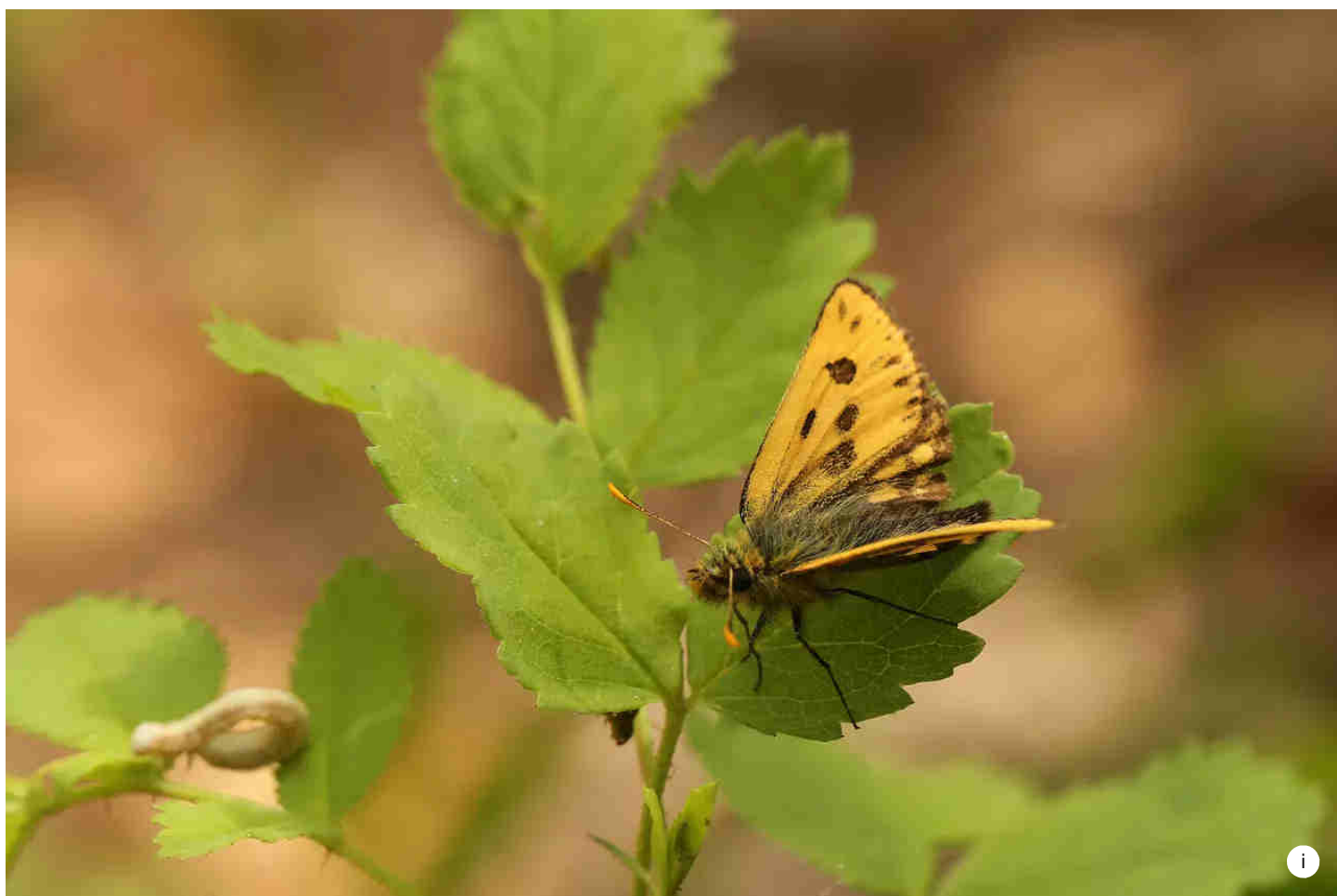
o pomyslnou špičku ledovce ztráty biodiverzity. Početnosti denních motýlů se mění poměrně zřetelně.

Motýl s červenými oky na křídlech. Ochránáři pomáhají vzácným jasoňům na světě

To, že u nás vyhynuly druhy jako jasoň červenooký (populace na Štramberku byla znovuobnovena v 80. letech), žluťásek úzkolemý, okáč písečný nebo okáč lipnicový, se vzhledem k jejich ekologii dalo očekávat – žili v izolovaných, málo početných populacích. Dnes nám ale z krajiny ustupují i druhy dříve zcela běžné, např. bělásek řepkový nebo bělásek zelný (dříve evidovaní jako hospodářští škůdci).

Hula: Obecně značně ubyly druhy ze světlých lesů, jako je třeba hnědásek osikový či okáč jílkový. Oba tyto druhy u nás mají poslední jednu či dvě populace. Dalšími jsou stepní specialisté jako modrásek východní, jejichž populace také velmi rychle mizí.

Soumračník severní se u nás vždy vyskytoval velmi vzácně. Jeho poslední nálezy pochází ze severní Moravy a již vyhynul. Stále se s ním dá potkat v sousedním Polsku

A to určitě není všechno...

Hula: Není. Mizí i druhy otevřených stanovišť, tedy různých forem bezlesých biotopů či světlých lesů. To je trochu v rozporu se současnou snahou zachránit přírodu sázením stromků. Paradoxně úbytek smrků z důvodu kůrovce

Ale ubyly i druhy ze sídlišť. Kupříkladu zcela obecný okáč pohánkový, kterého bylo možné běžně potkat prakticky na všech kosených trávnících, včetně klasických sídlištních, v početnostech výrazně ubyl.

Prozradíte ještě některé další druhy motýlů, které už v ČR vůbec nenajdeme?

Hula: Tak třeba další okáč: okáč hnědý, jeden z vůbec nejohroženějších evropských motýlů. Nebo soumračník severní či vztyčnořitka vzácná. Ta na našem území vyhynula již na začátku minulého století. Jedná se o severský druh.

Vztyčonořitka vzácná vyhynula na našem území již na začátku minulého století. Jedná se o severský druh

Nemáte naopak nějaký pozitivnější příklad?

Hula: Mohu zmínit bělopáska tavolníkového. Je sice ohroženým druhem motýla, je však zároveň jedním z mála druhů, co se u nás pomalinku šíří. Přišel totiž na to, že se dá žít i na jiných tavolnících než v okolí vod, třeba na zahradách. Tedy z původních jižních Čech je už téměř na Moravě.

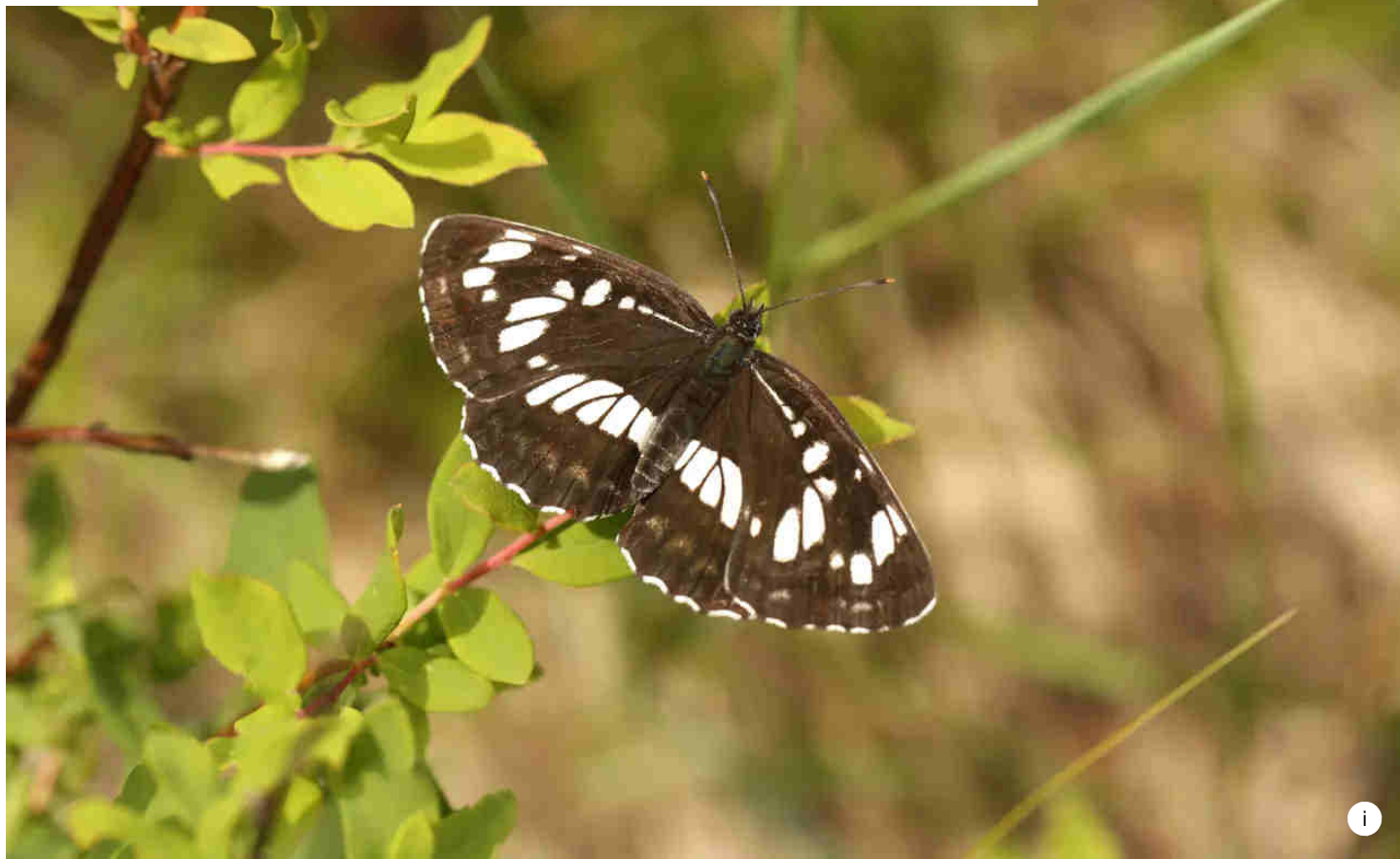
Kuras: Já bych ještě doplnil, že ač to možná zní trochu paradoxně, nejvíce jsou ohroženy druhy s vazbou na lidskou činnost v krajině. Ta se do počátku průmyslové revoluce zásadním způsobem změnila. Člověk tehdy byl u kolébky rozvoje biologické rozmanitosti evropské fauny a flóry a dnes se stává jejím hrobařem. Lidská činnost udržovala po tisíce let v krajině bezlesí – poté, co člověk lokálně vyhubil velké druhy spásáčů, jako byl ve střední Evropě pratur, zubr, divoký kůň.

Hmyzem roku je tesařík pižmový. Entomologové zvolili druh na ústupu

S přechodem k industriálnímu zemědělství a lesnictví extenzivní a různorodá činnost člověka v krajině téměř zanikla a druhy s vazbou na stanoviště dříve udržovaná člověkem začaly vymírat. Tento trend v českých zemích akceleroval v 50. až 80. letech minulého století, když už byly rozorány či spontánně zarostly i ty poslední meze, tudíž druhy s vazbou na bezlesí či řídkolesí začaly definitivně vymírat.

Z hlediska fungování přírody není až tak důležité, že pár druhů regionálně vyhynulo, jednalo se vždy o druhy víceméně vzácné. Důležité jsou trendy u těch běžných, a ty ukazují problém podstatně většího rozsahu.

Bělopásek tavolníkový je sice ohroženým druhem motýla, avšak pomalu se u nás šíří

Z jakých důvodů ještě klesají počty motýlů?

Hula: Základem je změna krajiny a hospodaření v ní. Prakticky všechny biotopy jsou využívány pomocí vyspělé techniky a celé zemědělství a lesnictví je poznamenáno technokratickými přístupy. Takové přístupy se snažíme aplikovat i na ochranu přírody, ale ono to nefunguje. Plochy maloplošných i velkoplošných chráněných území sice něco málo pomohou zachránit, ale zdaleka ne vše. U těchto míst je potíž v genetice, kdy při nedostatku migrací mezi jednotlivými populacemi dochází ke genetické erozi a následnému vyhynutí.

Kuras: Dnešní krajina je v podstatě velmi jednotvárná. Střídají se v ní jen pole, kulturní les, sídla a sídelní či dopravní infrastruktura. Zejména denní motýli, kteří potřebují bezlesá stanoviště typu květnatých luk, mezí, pastvin, stepí, úhorů, pískoven, mokřadů aj. na proměnu krajiny doplatili. Dříve otevřená extenzivně obhospodařovaná stanoviště zarostla lesem, nebo se na nich naopak hospodaří až příliš intenzivně (orná půda). Ani jedno motýlům nesvědčí.

A tak nepřekvapí, když relativně vyšší druhovou rozmanitost hmyzu nacházejí entomologové na takových stanovištích, kde by ji dříve nikdo nehledal: postindustriální plochy (haldy, rumiště, opuštěné stavební plochy, které ještě nestačily zarůst lesem), neudržované zahrady a sady nebo okraje silnic a dálnic.

Hmyz vymírá nebývalou rychlostí

Jsou zde ale také dlouhodoběji působící vlivy jako rostoucí teplotní průměry a změny chodu srážek. Tyto ve velké míře

zarůst alpské louky, vrchoviště a prameniště vysychají – a druhy zanikají s nimi.

Hula: S našim inženýrským přístupem jsme poslední století zničili vše, co se lidskou činností formovalo tisíc let předtím. Na polích nemáme ani ty nejběžnější druhy. Důvodem jsou pesticidy, ale i úplná absence květnatých luk mimo chráněná území.

Jak to myslíte?

Hula: Chybí zkrátka takové ty louky udržované příležitostným pokosením pro králíky nebo louky na seno pro domácí potřebu. Prostě to, co kvete. Tím nemyslím produkční trvalé travní porosty (TTP), které kvetou jen na jaře pampeliškou.

Dále je nutné zmínit i mnohem větší přísun živin, především dusíku a fosforu. Dusíku máme přebytek kvůli hnojení a emisím z dopravy, fosfor je z prostředků na praní (mytí) a z hnojiv.

Před týdnem jsem se vrátil z pracovní cesty z Mongolska a byl docela šok porovnávat naše louky s loukami tam... Naše nejvzácnější druhy tam byly ve stovkách až tisících jedinců skoro na každé kvetoucí louce.

Úbytek hmyzu obecně je ale nepochybně už celosvětovým problémem...

Kuras: Zdá se, že trendy změn úbytku motýlů i hmyzu jsou opravdu globální a týkají se Evropy, stejně jako Austrálie nebo Severní Ameriky, mírného klimatického pásu, boreální zóny i tropů. Někde jsou tyto trendy strmější, jinde jsou spíše vyrovnané. Česko vychází v celoevropském srovnání dlouhodobého úbytku rozmanitosti motýlů bohužel dost špatně.

Ani v tradičně zemědělských zemích, jako je Rumunsko, Maďarsko a země Balkánu, není dnes situace příznivá, protože i zde člověk-hospodář z krajiny odchází a s ním mizí vše, co jej tisíce let provázelo – včetně motýlů. V případě severských oblastí změnu v druhovém složení akcentují globální změny klimatu a posuny klimatických zón k pólům. Změny v druhových skladbách jsou patrné i v relativně nedotčených deštných lesích jihovýchodní Asie či Afriky.

Povážlivě ubývá motýlích druhů, zjistili čeští a němečtí vědci

Hula: Úbytky jsou zmapovány především z vyspělých zemí, protože mají peníze na výzkum a díky tomu tam takové studie vznikají. Jenže úbytky jsou zaznamenány po celém světě – jak nastínil kolega, i v tropech se projevují depozice chemických látek a současná změna klimatu.

Výběr článků

Nejlepší nudistické pláže světa

Často se

stává, že potravina základní pro různé druhy hmyzožravců, letounů, ale i hmyzožravých ptáků, vešnic – a i těch následně ubývá. Nikdo dnes neví, kam až úbytek hmyzu může pokračovat. Slunit se na pláži a dopřávat si zasloužený odpočinek je oblíbenou kratochvílí nejednoho z nás. Zatímco někteří si před dovolenou pečlivě vybírají, jaké plavky...

nu dělat?

Kuras: Uvedu příklad: zatímco rostliny jsme schopni efektivně ochránit i v relativně malých rezervacích, pokud budeme populacím druhů poskytovat řádnou péči, velké druhy obratlovců nebo ptáky v rezervacích neochráníme,

jsou pro něj důležitá, ta ale nestačí.

Porádný šok zažili diváci přátelského fotbalového utkání mezi anglickými kluby Gateshead a Dunston. Na hřiště druhého jmenovaného týmu totiž krátce po zahájení...
řeba jít dál, mimo chráněné plochy. Tím nevoláme po vyhlašování dalších chráněných území.

málo, např. odložit seč na části louky. Kde je to možné, tak obnovit meze a rozčlenit velké
půdní bloky. Usilovat o podporu tradičního chovu dobytka (ovce, kozy, krávy, osli) v krajině. Dále při stavbě nových
st rostlin, která nabídne motýlům živné rostliny pro vývoj housenek, dospělcům pak
liž.

Reklama

Zahradní domky

Pořiďte si kvalitní zahradní domek, který nesmí chybět žádnému nadšenci do zahradničení.

vska, Karvinska, Kladenska, severočeských dolů a výsypek se stávají „novou divočinou“ pro
e do budoucna zanikne, pokud je necháme spontánně zcela zarůst, případně jestliže je

technicky zrekultivujeme.

Zemřel bývalý ministr Miroslav Toman starší. Havaroval v autě

šichni – třeba tím, že si vybereme nějakou místní zarostlou mez a začneme ji jednou dvakrát
ně. Nebo též můžeme naopak omezit kosení naší vlastní zahrady. Rovněž můžeme přestovat
kladební činnosti v podobě kompostování, přičemž opatření nemůžeme dělat. Podle
zištění Novinek jde o bývalého komunistického
ere kvetou co mnohá nejdelší čas. A můžeme i tlačit na politiky, ať změni naši zemědělskou

Intenzivní zemědělství způsobují razantní úbytek hmyzu, zjistila studie

a zasahat se vymezat v rámci krajiny. To by ovšem zahrnovalo...

Larvy zavijeců voskovoň pomohou při boji proti plastovému odpadu

Zahradní domky

Pořiďte si kvalitní zahradní domek, který nesmí chybět žádnému nadšenci do zahradničení.

Seřadte

Vstoupit do diskuze

Ruští turisté zaútočili na majitele restaurace v Černé Hoře, číšníci je zbili židlemi

Evropa

Ruští turisté se v Černé Hoře poprali s číšníky a místními obyvateli poté, co fyzicky napadli majitele restaurace v letovisku Viti Do nedaleko města Budva....

Ruská ropa může do Česka podle potřeby

Ekonomika

Dodávky ropy z Ruska do českých rafinerií unijní sankce neohroží. Nyní k nám proudí ze dvou směrů, a to ropovodem Družba z Ruska přes Ukrajinu a Slovensko...

REKLAMA

Související témata: Motýli | Česko | Hmyz | Ohrožené druhy | Klima

Cestování

Úmorné vedro vrátilo předčasně domů řadu Čechů, kteří putovali na vlastní pěst po jižních státech Evropy.

Studená sprcha na Colours, promoklé publikum čekalo na Burnu Boye marně

Zelenskyj žádá bezodkladné svolání rady NATO-Ukrajina

První koncert v Ostravě byl v pátek opět nejen ve znamení vynikajících hudebních zážitků, ale i v znamení zarážky. Vybírně sestavený program,...

Včera 21:39 · Ukrajinský prezident Volodymyr Zelenskyj oznámil, že v telefonickém rozhovoru požádal generálního tajemníka Severoatlantické aliance Jense Stoltenberga o bezodkladné svolání Rady NATO-Ukrajina. Kvůli počínání Ruska by podle něj měla projednat bezpečnost... [Zobrazit další](#) [Celý článek](#)

Nejde o sběratelský předmět, utnul soud maskování konopí

Dnes 5:46 · Označením „sběratelský produkt“ maskují volný prodej výrobků z konopí v pouličních automatech jejich provozovatelé. Snaží se tak...

Firmě Farmtec z koncernu Agrofert stouply tržby o 56 procent

Dnes 9:01 · Společnost Farmtec z koncernu Agrofert zaznamenala v loňském roce meziroční nárůst tržeb o 56 procent na 1,12 miliardy korun....

Nejlepší nudistické pláže světa

Dnes 5:04 · Slunit se na pláži a dopřávat si zasloužený odpočinek je oblíbenou kratochvílí nejdříve z nás. Zatímco někteří si před dovolenou...

kar, potem se zadrževala do zadnjega paraleta, leč veselka se nekonala

Desítky milionů obyvatel, tisíce ostrovů, stovky vůní a chutí, to jsou Filipíny

Jedovaté cukety? Poznáte je na první kousnutí!

Další utajená svatba. Sára Affašová a Martin Donutil se vzali

Příspěvek na energie

1

MF

Seznam.cz

ka cen energií

sk na bydlení

Benátská!

Let It Roll 2023

Tour de France

Fantasy 1. fotbalové ligy

Úsporný tarif

Levné recepty

Aktuální témata:

Tipy na výlety v ČR

Nejlepší autokempy v ČR

Kalkulačka důchodů

Konsolidační balíček

Hudební festivaly 2023

Glamping

Trendy na Zboží:

Mobilní telefony

Letní pneu

Pily

Krbová kamna

Sekačky

Chytré hodinky

Zahradnické potřeby

Lednice

Televizory

Video:

Erotické šmejdění v Prostřeno!

Co k moři na sebe

Nejlepší Mazda CX60

Jak zhubnout 17 kg

Jak vyčistit troubu

Jahodová bublanina

[Facebook](#) | [Twitter](#) | [Reklama](#) | [Tiráž](#) | [Ochrana údajů](#) | [Nastavení personalizace](#)

Copyright © 2003-2023 Borgis a.s. Copyright © 2019-2023 Seznam.cz a.s. Copyright © ČTK, DPA, Reuters a fotobanka Profimedia

12 z 12

23.07.2023 12:12